

K o m u n i k é
ze zasedání Výboru ministrů zahraničních věcí členských států
Varšavské smlouvy

Ve dnech 14.-15. května 1979 se v Budapešti konalo zasedání Výboru ministrů zahraničních věcí členských států Varšavské smlouvy o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci.

Zasedání se zúčastnili: ministr zahraničních věcí Bulharské lidové republiky Petr Mladenov, ministr zahraničních věcí Československé socialistické republiky Bohuslav Chňoupek, ministr zahraničních věcí Maďarské lidové republiky Frigyes Puja, ministr zahraničních věcí Německé demokratické republiky Oskar Fischer, ministr zahraničních věcí Polské lidové republiky Emil Wojtaszek, ministr zahraničních věcí Rumunské socialistické republiky Ștefan Andrei a ministr zahraničních věcí Svazu sovětských socialistických republik Andrej Gromyko.

Podle pokynu politického poradního výboru členských států Varšavské smlouvy projednal Výbor ministrů po výměně názorů na problémy bezpečnosti a spolupráce v Evropě, zastavení horečného zbrojení a na odzbrojení a se zřetelem k vývoji situace opatření ke splnění úkolů obsažených v Deklaraci, jež byla schválena na zasedání politického poradního výboru v Moskvě 23. listopadu 1978.

Jména svých států ministři zdůraznili, že vývoj mezinárodní situace potvrdil v plném rozsahu aktuálnost závěrů a význam návrhů Deklarace z 23. listopadu 1978, směřujících k zajištění reálných změn v řešení stěžejních problémů dneška, především zastavení horečného zbrojení a problému odzbrojení, likvidace vojenských konfliktů a ohnisek napětí a prohloubení procesu mezinárodního uvolňování.

Ministři prohlásili, že státy zastoupené na zasedání jsou pevně odhodlány i nadále usilovat o praktické uskutečnění těchto návrhů a těsně přitom spolupracovat s dalšími mírumilovnými zeměmi, s demokratickými a pokrokovými silami. Cestou k dosažení takových praktických výsledků je konstruktivní jednání mezi zainteresovanými státy, cílevědomé hledání a vypracovávání obecně přijatelných řešení. V této práci pro nás je třeba projevit vytrvalost, je třeba podnikat aktivní praktické

kroky, zdolávat všechny překážky a nepřipouštět žádné zdržení nebo průtahy.

2. V této souvislosti účastníci zasedání projednali nejnaléhavější úkoly spjaté s upevňováním míru a bezpečnosti v Evropě. Zdůraznili, že významným krokem tímto směrem, plně odpovídajícím závěrečnému aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, by za nynějších podmínek bylo, kdyby všechny státy, které se zúčastnily této konference, uzavřely smlouvu, že proti sobě nepoužijí jaderných ani konvenčních zbraní jako první. Uzavření takové smlouvy podstatně posílí politický a právní základ dodržování zásady nepoužití síly ani hrozby silou v Evropě, zvýší její efektivnost a vytvoří tako nové záruky proti rozpoutání vojenských konfliktů v Evropě.

Nyní dozrály rovněž předpoklady k tomu, aby se rozšířila opatření upevňující důvěru mezi státy, a byly podniknuty konkrétní kroky k vojenskému uvolňování v Evropě v duchu Závěrečného aktu celoevropské konference.

Kromě opatření, jež jsou nyní realizována podle Závěrečného aktu, jsou státy zastoupené na zasedání ochotny dohodnout se na předběžném informování o významných přesunech vojsk v této oblasti, o rozsáhlých vojenských leteckých cvičeních v této oblasti a o rozsáhlých vojenských námořních cvičeních pořádaných v blízkosti výsostných vo ostatních států, jež se zúčastnily celoevropské konference. Země zastoupené na zasedání jsou připraveny dohodnout se rovněž na nerozšiřování vojenskopolitických seskupení v Evropě, na omezení úrovní vojenských cvičení a na rozšíření kroků k upovnění důvěry na oblast Středozemního moře.

Jsou připraveny se nejpozorněji projednat i další návrhy na upovnění důvěry mezi státy a na vojenské uvolňování.

Úkolem je, aby se již v nejbližší době přikročilo k projednávání a koordinaci praktických opatření takového charakteru, což by přispělo k upovnění důvěry mezi státy v Evropě ke snížení vojenské konfrontace a v důsledku toho ke snížení koncentrace a stavu ozbrojených sil a výzbroje na tomto kontinentě. Státy zastoupené

na zasedání navrhuje, aby byla proto svolána konference na politické úrovni za účasti všech evropských států, USA a Kanady. Považují za účelné, aby se taková konference konala již v roce 1979. Místo a termín jejího konání by bylo možno dohodnout mezi všemi zainteresovanými státy při konzultacích, jež jsou členské země Varšavské smlouvy ochotny neprodleně zahájit.

3. Jménem svých států vyjádřili ministři nespokojenost s tím, že na vídeňském jednání o snížení stavu ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě nebylo dosaženo reálného pokroku. Konstatovali, že socialistické země ve svých návrzích z 8. června 1978 daly realistické odpovědi na klíčové otázky jednání, rozsáhle přihlížející k úvahám jeho ostatních účastníků a tím přispěly ke značnému sblížení stanovisek. Státy NATO však již téměř rok na tyto konstruktivní návrhy věcně neodpovídají.

Ministři zdůraznili, že v zájmu úspěšného a rychlého pokroku vídeňského jednání je nutné, aby dobrou vůli projevíli i západní účastníci.

4. Ministři dále prohlásili, že další kroky ke stupňování horečného zbrojení, podnikané v poslední době v rámci paktu NATO, jsou v přímém rozporu se zájmy uvolňování a jeho prohlubování. Mimořádné nebezpečí v tomto směru znamenají plány, podle nichž mají být na území některých západoevropských zemí rozmístěny raketové a jaderné zbraně středního doletu, namířené proti objektům na území evropských socialistických států, a rovněž oživení plánů vývoje a výroby neutronových zbraní.

Státy zastoupené na zasedání jsou přesvědčeny, že upevňování bezpečnosti všech států v Evropě nelze hledat v dalším stupňování horečného zbrojení, nýbrž v omezení raketových a jaderných zbraní i konvenční výzbroje na základě naprosto vzájemnosti. Jsou přesvědčeny, že nyní jsou pro to potřebné podmínky, a jak prohlásily v moskevské Deklaraci z 23. listopadu 1978, jsou ochotny vynaložit v tomto směru úsilí společně s ostatními státy. Musí však být jasné, že k dosažení pozitivního výsledku v tomto směru je zapotřebí konstruktivního přístupu všech. Státy zastoupené na zasedání vyzývají proto členské státy NATO, aby v zájmu bezpečnosti evrop-

ských zemi nezhorsovaly situaci v Evropě, nestupňovaly vojenské napětí, upustily od kroků stupňujících horečné zbrojení a pevně stanuly na cestě vojenského uvolňování a odzbrojení.

5. Ministři potvrdili názor svých států, že k upevnění a prohloubení uvolňování, k upevnění bezpečnosti a rozšíření celoevropské spolupráce musí přispět v roce 1980 v Madridu schůzka představitelů států, které se zúčastnily Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Členské státy Varšavské smlouvy jsou připraveny konstruktivně přispět k tomu, aby byla úspěšná.

Zdůraznili v této souvislosti, že největší význam pro úspěch madridského setkání má to, aby se konalo v činorodém a konstruktivním ovzduší, jež se musí vyznačovat především zájmem všech jeho účastníků na dosažení praktických výsledků schůzky. V této souvislosti se státy zastoupené na zasedání zasazují o to, aby se činnost madridské schůzky soustředila na koordinaci konkrétních pozitivních kroků k realizaci zásad a ujednání závěrečného aktu, jako jednotného celku včetně rozhodných opatření k vojenskému uvolňování, jakož i k rozvoji a rozšiřování rovnoprávné a vzájemně výhodné hospodářské, vědeckotechnické a kulturní spolupráce.

Státy zastoupené na zasedání považují za nutné zajistit důkladnou a pečlivou přípravu madridské schůzky a jsou proto ochotny udržovat kontakty a provádět dvoustranné a mnohostranné konzultace se všemi státy, jež podepsaly závěrečný akt celoevropské konference. Přednětem těchto konzultací může být i otázka úrovně zastoupení států na setkání vzhledem k jeho významu pro uvolňování, bezpečnost a spolupráci v Evropě.

Velký význam pro úspěch madridské schůzky by měla konstruktivní příprava a plodná činnost navrhované celoevropské konference o vojenském uvolňování.

6. Ministři vyjádřili principiální stanovisko svých států k nutnosti zastavit horečné zbrojení a rozhodně přejít k reálným opatřením k odzbrojení, zejména jadernému, a jednomyslně se vyslovili pro maximální zvýšení úsilí o to, aby bylo co nejdříve dosaženo konkrétní dohody:

- o uzavření nové sovětsko-americké smlouvy o omezení strategických útočných zbraní, jejím uvedení v platnost a o přechodu

k dalšímu stádiu jednání o snížení jejich úrovně;

- o termínech a způsobu jednání o zastavení výroby všech druhů jaderných zbraní a o postupném snížení jejich zásob až po jejich úplnou likvidaci;

- o zákazu použití jaderných zbraní na věčné časy a zároveň o závazku všech států, že nebudou vůči sobě používat síly nebo hrozby silou;

- o uzavření smlouvy o úplném a všeobecném zákazu zkoušek jaderných zbraní;

- o opatřeních k upevnění záruk bezpečnosti nejaderných států včetně závazku, že nebude použito jaderných zbraní proti státům, které jadernými zbraněmi nedisponují a nemají je na svém území, a že nebudou jaderné zbraně rozmisťovány na území států, kde nyní nejsou.

Účastníci zasedání znovu potvrdili, že jejich země důrazně požadují snížení vojenských výdajů států, které mají největší vojenský a hospodářský potenciál. Vyzývají k neprodlenému jednání o konkrétním rozsahu takového snížení jako prvního kroku na nejbližší tři roky nebo na jiné počáteční období, přijatelné pro všechny.

Státy zastoupené na zasedání jsou proti zvyšování stavu vojsk a výzbroje na území jiných států. Požadují uzavření dohod o snížení stavu ozbrojených sil a výzbroje, požadují, aby bylo podniknuto další úsilí v mezinárodním měřítku o likvidaci vojenských základů na cizím území a ke stažení cizích vojsk z území jiných států, požadují vytvoření bezatomových pásem a pásem míru v různých oblastech včetně Evropy.

Připomínají, že jsou připraveny rozpuštít organizaci Varšavské smlouvy zároveň s rozpuštěním organizace Severoatlantického paktu a jako první krok - likvidovat jejich vojenské organizace, počínaje vzájemným snížením vojenské činnosti.

7. Ministři zahraničních věcí uvedli, že v poslední době se podnikají nové pokusy podkopat proces uvolňování mezinárodního napětí, vytvářet nové ohniska nebezpečí války, rozvíjet kampaně nepřátelské

socialistickým zemím a rozněcovat zášť mezi národy. Velmi nebezpečné je rovněž ožívování činnosti neofašistických a neonacistických organizací a tendencí v některých zemích.

Státy zastoupené na zasedání jsou přesvědčeny, že všechny tyto pokusy jsou odsouzeny k nezdaru, budou-li mírumilovné státy a národy projevovat nezbytnou bdělost, náležitě jim čelit a všemožně aktivizovat svou činnost v boji za další postup ke stabilnějšímu míru v Evropě i na celém světě.

Členské státy Varšavské smlouvy vyzývají všechny státy, aby své vzájemné vztahy budovaly na základě přísného dodržování zásad, které schválila Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě - svrchované rovnosti, respektování práv vyplývajících ze svrchovanosti, nepoužívání síly ani hrozby silou, neporašitelnosti hranic, územní celistvosti států, mírového urovnání sporů, nevnušování do vnitřních záležitostí, respektování lidských práv a základních svobod, rovnoprávnosti a práva národů rozhodovat o vlastním osudu, spolupráce mezi státy a svědomitého plnění závazků plynoucích z mezinárodního práva.

Socialistické státy zastoupené na zasedání budou stejně jako dosud důsledně a neochvějně usilovat o mír, uvolňování a mezinárodní spolupráci.

Zasedání výboru ministrů zahraničních věcí členských států Varšavské smlouvy se konalo v ovzduší bratrského přátelství a vzájemného porozumění.